

در علیّه غلطه ده و آره و لك غزته سی اداره خا.سته

Ն.մանկ կամ որ եւ է գրութիւն պիտի ե ուղղել
ԱՐԵՎԵԼԿ ՕՐԱԲԵՐԹԻ
ԽՐԱՎԱԳՐԱԹԵՒԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորասուկեան Խան

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK",
Galata, CONSTANTINOPLÉ

20 ՓԱՐՍ 20 Զ

ԱԶՈՒԶԱՆ

ՍԵՐԵՍԵՐ Ս. ԽԱԶ

Սկիւտար Ս. Խաչի Թաղ. Խորհուրդին
համեմատական ընտրութիւններու վաղը
տեղի պիտի ունենան, ինչպէս իր ծանու-
ցութիւնը անոնք մը ի վերջը:

Այդ ընտրութիւնը թաղային աշխիւ
մեծ կարեւորութիւն մը ստացած է, զըլ-
կաւորաբար սա պատճառաւ որ թաղին
երկսեւ վարձարաններուն եւ մանկապար-
տէճին բարձր յարաբերութիւնը անկէ կախ-
եալ է:

Ըստ համայն, կամայական պայտան-
արութիւն մըն էր իրենք, զարգացնելու
վերաբերեալ ո՛ր եւ ինքզին ինքնավար
առանց ընտ. անհաշիւաւ ըլլալ ուղղուէ:

Թերեւս ինք ալ չէր գիտեր թէ ինչ
ընել եւ Թաղ. Խորհուրդը ինչ ինչ կը նշա-
նակէ զարգիւն, վարձարանի մատակարար-
ութիւնը:

Մարդիկը թաղական էին եւ առիթա-
կը բաւէր իրենց, ինչքանո՞ւն պէտք էր
զինքն ու զարգիւն, ուսումնական ու կրօնը:
Թող անոնց վրայ ալ ուրիշները մտածէին,
թող անոնց համար ալ ուրիշները հոգ ը-
նէին:

Այսպէսով անցուցին չորս տարի շա-
բաթ, եւ իրենց ըստաւանայ չըլլանք ա-
ւարտած անոնքին թաղին հայրենիքին
պատկան խնամքով էին, որ հարկ եւ
դաւ. դուրսէն մասնաւոր հաշուակալ մը
վարձել, կապ մը գնել խառն ի խառն
կուտակած թուանշաններուն մէջ:

Գոտար մը ընտ. չարձաւարութեան
եւ ուրիշ հաշուարձէկ անկանոնու-
թիւններ, որոնք զոր օրինակ բեւեռա-
յին խաղաղութեան մը ներկայացնելու
գոտարութիւններէն շատ աւելի կրնան
ու մանաւանդապէս դժուարութիւններ
փաթկնէին եւ խնդիր համարակալին զգուշու-

Ան ապա Թաղ. Խորհուրդին հրաժար-
ման վրայ է որ կատարուեցան չորս ընտ-
րութիւնները, առիթ երկու շաբաթ առաջ,
եւ երբեք հոգի միայն, որոնց մէջ է նաեւ
Պատրիարքարանի հայրենի թղթակցու-
թեանց զիստապետ Բարթող Ն.Ք. Թէլ-
եան, բացարձակ առաւելութեան շանե-
ցան: Մնացեալները մնացին համեմատա-
կանի, եւ վաղուան ընտրութիւնը ստանց
չուրին է որ կը դառնայ:

Խնդիրը Եւսկան կողմը սա է որ, նա-
խորդ Թաղ. Խորհուրդին անգամներ,
հակառակ իրենց երեւոյթին անհասկնալի
պատճառավորութեան, կ'ուզէին նորէն
ընտրուիլ, կ'ուզէին նորէն ձեռք առնել
թաղային գործերուն ղեկը, զիկ մը զոր
ասիկէ անգլի արեւմտ ձեռքերը կերպով մը
վարձած էին:

Ասորը կ'աշխատէին թաղայիններն մաս
մը մարդիկ՝ որոնք համարժեք գտնուած
էին իրենց:

Պիտի յաշիւին թէ ոչ, առիթ յայտնի
չէ, բայց եթէ նոյն իսկ յաշիւին, կրկին
չպիտի կրնան վայելիլ իրենց յաշիւու-
թիւնը:

Տնտեսական Խորհուրդը առաջարկու-
թեամբ, սակէ առաջ Պատրիարքարանը
վերադարձնապէս ընդունել սա սկզբունքը
թէ հայիւ չուտող Թաղ. Խորհուրդի մը
անդամները երբեք չեն կրնար վերընտ-
րուիլ:

Պատրիարքարանի այս որոշումը զոր
վարդութիւնը վաւերացուցած էր առիթ
առաջ, անուշաղ գործարարութեան պիտի
զորուի Սկիւտար Ս. Խաչի համար ալ:

Երբ հետեւեալը այսպիսի բացայայտ
կերպով մը մշակուց է, չեմ գիտեր ինչ-
չա՞նք այդ մէկ զանի թաղայինները տակա-
ւին կը յամարեն նախորդ Թաղ. Խորհուր-
դոյ անդամներուն վերընտրութեան աշ-
խատիլ:

Ինչ պիտի չափեն, նոյն իսկ եթէ եր-
բեք ընտրուելու ըլլան իրենց թիւնակու-
ները: Այն որ Պատրիարքարանը պիտի
բեկանէ անոնց ընտրութիւնը:

Ոչ թէ միայն բան մը չպիտի չափեն,
այլ թաղ պիտի մեռան, իրենք պիտի
անհետան իրենց գաւիթները պիտի մեռան:
Որովհետեւ Թաղ. Խորհուրդը վերջնական
կազմութիւնը կարելի չպիտի ըլլայ ձեռք
բերել, եւ զարդու ու եկեղեցի իրենց բաղ-
դին պիտի թողնեն առիթ պէս:

Պարտաճանաչ թաղային մը, իր եկեղեց-
այն ու վարձարաններուն վիճակին, իր
զաւակներուն կրթութեան նախաձեռնարկն

զիր թաղային մը այս խնդրին մէջ երբեք
իրենց պէս չպիտի ուղղի մտածել:

Ընդհակառակը, պիտի աշխատէր որ իր
պաշտօնին անձնուէր, կարող ու գործունե-
եայ թաղ. Խորհուրդը մը ձեռք առնէ
թաղին գործերը, զոնի վերջնական ան-
կումէ մը փրկելու համար վարձարան-
ները՝ որոնց անկերպարան վիճակին պատ-
ճառաւ թաղին տղաքը այնչափ կը առե-
նան:

ԱՐԱՐԱՆ ԱՆՏՈՒՆԱՆ

ՎԻՃԵՆԱՅԻ ԿԵՆՐԵՆ

ՀԵՐԱՆԱՆԵՐՈՒ ԳՈՐԾՈՒՆԵՆԿՈՒԹԻՒՆԸ

Այս միջավայրը ճշմարիտ պատկերա-
ցումն է այս գաղափարին թէ Իրանն ար-
դարեւ ամենազոր է. կենսիկ ներկայ առի-
թով արդէն պահանջները անհասկնալի
ստորին ըլլած են զայն, զոր կամայ կա-
մայ պէտք է ընդունի ամէն ոք: Իրամը
կ'աղք է սիրել արդարեւ. նոյն իսկ իր
կարգը մը յատկութիւններուն հետ այն
պատճառաւ եւս, որ ամէն բարի կամեց-
ողութիւն եւ ամէն լաւ գիտատարութիւն
անով միայն կ'իրականանայ, Իրանի
կենսիկ այս ճշմարտութիւնը հարկ անհրա-
ժեշտ է պատանկեան հասակին սկսեալ
ճանչնալ՝ երեստարտութեան առաջ ժա-
մանակը սին յուսալուութեանց կենթա-
կալովով տիրու ու նկուն չմնալու համար:
Հատ անգամ կրկնուած է արդէն թէ վարձ-
արանները պէտք չեն միայն երազող տարրը
պարտաւոր, թէ եւ դրական կենսիկ խո-
ջնքն յետոյ հոգեկան վիճիտ անդալու-
թեանց մէջ ստանալի ճշմարիտ համարը եւ
ըլլայ ինքնին: Այս միջավայրին մէջ նա-
տեղութիւնները անշաղի չընտանեւ կը
ներկայանան, մանաւանդ հրեաներ, չըլ-
նակին մէջ, եւ անշաղի իրականութիւն
ընդունուած է օրինակելի յատկութիւններով,
որոնցմէ օգտուելով ինչպիսի բան մը պիտի
ըլլայ. եւ ուրիշ եւ, որ այդ առաւել-
ութիւնները վայելելու պատանութիւնն ու-
նի:

Իմացած էք թէ Հրեաներու ամենաշա-
րուար կերպով վիճակին է. ասոր միայն
պէտք չէ ընտ. տարակուսել: Չարձաճի
հակադրական մը զարգացական զննութեան
մը առիթով, հարցախոյրութեան արանն
ընտանեւ, կը հարցնէ խոնճ աշակեր-
տին. «Հրեաներուն կերպով ո՞րն է «Իր-
անի եւ ընդունել թէ աշակերտը կը շուարի
հարկաւ. բայց ուսուցիչն ու քննիչ հան-
գիստակները կուշտ մը կը ծիծաղեն: Կա-
մառաք յաշիւուած էր, եւ պէտք է անց-
ողի ընել թէ, վիճակները ընդամենը
ստանալու դուարթ ու կատակալան են:
Հրեաներ Գիւրմաններուն չափազանց լը-
նութիւնն ու պարտաւոր գործութիւն չու-
նին իրենց մօտ:

Հրեաներուն արդի կերպով վի-
ճակն է արդարեւ. ընտանեւութեան մէջ
ստուար թիւը կաշիւով հանրեմ՝ մեծա-
դոյն մասամբ մեծատնային են, բաւեի
ընդարձակ առումով, որոնք կատարաւ-
որէն ամենաբարձր պայտաններն սկսեալ,
գրաստանց վարձարան, խոյր սեղանու-
արներ, հարուստ գործարաններ, մեծ
կալուածատէրներ, ճօն վաճառա-
տանց պետեր, սքանչելի փառատաններ,
կարող բնիկներ եւ ներսուն բրօքսիտը-
նիկ ինչպէս: Այդ ինչպէս ու քա-
նիկ մեծահարուստ զանգուշակ իր ցեղա-
յին համարալն գործակցութեամբ եւ զե-
րար հասկցող ճապարկ սեղանով խոս-
ցած՝ անարեւ տար մը դարձած են, ու-
րուն գործութիւնն հասարակ մասնաշա-
ղակը կը ստրակին, իսկ ինչպիսի մասը
կաշիւով հանրեմ՝ իր անհատական բաժնի
կը ջանայ նախ ճողոպոյն ու հաւաքական
հակապիտո ոյժ մը գոյացնելու ձգտել, որ
անակա արդէն սկսած է անհետաւ վիճա-
մը մը հասնիլ ու մտածել տալ: Երեւոյ
գործարարութեան Տօքթ. Լուկեր Կատարի
հակառակորդ մըն է հրեական ուսնդու-
թեանց, եւ իր շուրջ հաւաքած իրմէ ոչ
նուաղ եռանդոտ հակադրականներու դո-
րաւոր խումը մը, անուշիկ պայքար մը կը
մղէ եւ որուն գաղափարները որ ըստ օրէ
յարձանն ծաւալման մը կը ստատա-
ցնեն իր կուսակցիներուն արդէն հո-
ծելը, որ սակայն տակաւին վիճակն
հարուածը տալէ շատ հեռու է:

Հրեաները անըն մասնու մը մը ու-
նին, ամենին շատ կարողութեամբ իրենց
նոյն ձեռքին Բեքե, Վիլիք Թալկալար եւ
ուրիշ շատ մը պատկաւորաբար ու պարզ
հանգէտներ, խոյր գրաստաններով ա-
պահոված առաջնակարգ դիրք մը կը
ընեն: Իրենց ճօն պարտաւորութեան մէջ
եւ հարստին կարծիքն իրենց ուղած կը-
պով ընեն: Այդ ամենայն թիւը
թիւր իրենց ճօն պարտաւորութեան ըն-
թիւրցողներուն ջգազողուն անհամբու-
թիւնը միշտ կրնան դուրսէ եւ աղբերու
անցանք կուտ մը, որ թիւրթիկ պատկաւ-
հատով մը բերելով անոր տեսակետ-
ութեանը կը նպաստէ ու կարող աշխատ-
կիցներու վճարուն մնալուն բանալու

կ'ապահովէ ընդմիջաւ: Ինչ մէկ զանի
չարտի կա՞ր հրեայ միլիոնատերներու խո-
րակ մը նոր թիւր մը ի լոյս ածող, Չալար-
ապահովարար Հրեաներուն դասին նը-
պատող նոր ոյժ մը, որ սակայն իր
ճղարկին մէջ պտուտ կող մը կ'ուղղէր 100
միլիոն գերմանացի եւ 100 միլիոն ալ գեր-
մաներէն գիտող տարրին: Վերջը ո՛ր եւ
քաղաքականութեամբ չպիտի զբաղէր,
կուսակցական խնդիրներ հեռու պիտի
մնան մեր սրտանկներէն, անկախ մեր ար-
տաքստիկը գաղափարներուն մէջ: ու եւ
արտաքին ներգործութիւն չպիտի վարէ
կող, նոյն իսկ մեր թիւրթիկ ապահով
ստեղծութեան յատկութեամբ այն երկու
միլիոն զորս մը սրտազարութեանը տակ
զիտը մեծատնային անձնը նոյնչափ
պիտի կարենան աղղիլ մը վրայ, որչափ
մեր օր եւ է պարզ ընթերցողը: Այս ու-
ղերուն վրայ Տօքթ. Լուկերին թիւրթիկ
գործունեայ ու ընկերակալական, Տօքթ.
Յալալի, կը պատկանէ: «Եթէ ձեր
թիւրթիկները հաստատն ձեր ընտանի-
քին իսկամը եղած պիտի ըլլան, զան
ձեզի 2,000,000 քորս հայթայթող այդ
մեծատնային անձնը:

Մտալով պայքարը երկուստեք կը շե-
տուի տակաւ. խոյր հակառակմարտու-
թիւնը կատարի ու ինչպիսի հակառակմարտի
փոխուած է. կը կուտուի... Թղթով եւ
խոսքով եւ Բիլիթիի հակադրական գա-
ւաւթակցութիւնը, որ չափալի երկու
կը տարէ, ամէն անգամուն թաղ մը
սիրուն խաղկութիւնը կը շուարի, միշտ վա-
ստեղծու համար հրեանց անդալուցները,
որոնք կը նպաստեն արդէն այդչափ թիւ-
թիւնը անմիջապէս խոնճարակներէն, ու-
րուն տակալէ յամալ վարձարան կը մնան
նոյն իսկ այն սրտանկներէն, որոնց տե-
ղիքը քրիստոնեայ են, բայց որոնց մշտ-
կալ յամալարները Հրեաներուն (անց-
ողար յայտնիք հոս թէ այստեղ լաւ
սրտանք մը վարելու համար քանի որ
հարգ ունի անհրաժեշտ է եւ մեծ վար-
ժակեցանք արդէն 100 փաղայի սուրճ մը
խոնճել): Բիլիթիին իր անհան պատմու-
թեանը կը քննարկէ տակալ թէ ինչպիսի
Հրեայ մը երբէ գործէն վաճառել, զիտ
պատմական ներս մտնել, կամ թէ, երբ
նոյն ցնցողիկներով մեծացած է քեզ, զոր
մը յաղորդակ եւ չէ յաղորդած, ինչպիսի
անաղարտ ձեկթիւնին մը կերպարանա-
վորուած՝ հուսկ օւրինմ կը խաբէ դարձեալ
քեզ:

Այսպէս քրիստոնեայ-ընկերակալական-
ներու հանդէմ Հրեաները ստեղծու են
«Ժողովրդային ընկերակալական» (social-
democrate) շարժարարներով աշատախո-
սական կերպով խորութեամբ, անգունակ
միայն սկզբունքի համար պայքարող աշ-
խա տարրին մաքուր գաղափարները: Ժո-
ղովրդային ընկերակալականութեան կու-
սակցիներուն ստուար մասը հրեայ են. ա-
տուր գիտնալ ժողովրդային ամէն խաղի
կացութեան եւ արտադրութեան օգ-
տուիլ, եւ մինչ ինքզինքնին մէջ կողմն
գործարար գաղափարներ ինքնակալ բարե-
գիւսութեան նպատակն ու շատագուր
ընտանեւ, անկէ խոյր գործարանատէր
կամ մեծատնային վաճառարները բան-
ուորին աղքատութիւնը եւ օրտախիկ մը
ճանաչող անխուստիկ հակադրութիւնը
չարձադրելով՝ անոր ըրուէ կը ստանալ
Երեւոյ. Ժողովրդին մէջ կամ քաղաքակ-
տանկան նիստերուն մէջ արեւ մը ձեռք
անցնելու համար:

Այսպէս պատմական բարձր չըլլանալ-
ներու մէջ մտնելու յաղորդ Հրեաները
մէջ մէկ անգիտուն իրենց զաւոյն՝ երկրի
աշտու թղթուստութեանց օգտուելով
հակառակադ մը համարձակութեան պայքար
կը փոխարինէ աղքատ տեղեր, անշաղի
ճղուտ ու շարժարդական ընտանեւ զայն,
որ մարդակներուն համարութիւնն էր
սակալիտ ոյժ մը գոյացնելու ձգտել, որ
անակա արդէն սկսած է անհետաւ վիճա-
մը մը հասնիլ ու մտածել տալ: Երեւոյ
գործարարութեան Տօքթ. Լուկեր Կատարի
հակառակորդ մըն է հրեական ուսնդու-
թեանց, եւ իր շուրջ հաւաքած իրմէ ոչ
նուաղ եռանդոտ հակադրականներու դո-
րաւոր խումը մը, անուշիկ պայքար մը կը
մղէ եւ որուն գաղափարները որ ըստ օրէ
յարձանն ծաւալման մը կը ստատա-
ցնեն իր կուսակցիներուն արդէն հո-
ծելը, որ սակայն տակաւին վիճակն
հարուածը տալէ շատ հեռու է:

Հրեաները անըն մասնու մը մը ու-
նին, ամենին շատ կարողութեամբ իրենց
նոյն ձեռքին Բեքե, Վիլիք Թալկալար եւ
ուրիշ շատ մը պատկաւորաբար ու պարզ
հանգէտներ, խոյր գրաստաններով ա-
պահոված առաջնակարգ դիրք մը կը
ընեն: Իրենց ճօն պարտաւորութեան մէջ
եւ հարստին կարծիքն իրենց ուղած կը-
պով ընեն: Այդ ամենայն թիւը
թիւր իրենց ճօն պարտաւորութեան ըն-
թիւրցողներուն ջգազողուն անհամբու-
թիւնը միշտ կրնան դուրսէ եւ աղբերու
անցանք կուտ մը, որ թիւրթիկ պատկաւ-
հատով մը բերելով անոր տեսակետ-
ութեանը կը նպաստէ ու կարող աշխատ-
կիցներու վճարուն մնալուն բանալու

կ'ապահովէ ընդմիջաւ: Ինչ մէկ զանի
չարտի կա՞ր հրեայ միլիոնատերներու խո-
րակ մը նոր թիւր մը ի լոյս ածող, Չալար-
ապահովարար Հրեաներուն դասին նը-
պատող նոր ոյժ մը, որ սակայն իր
ճղարկին մէջ պտուտ կող մը կ'ուղղէր 100
միլիոն գերմանացի եւ 100 միլիոն ալ գեր-
մաներէն գիտող տարրին: Վերջը ո՛ր եւ
քաղաքականութեամբ չպիտի զբաղէր,
կուսակցական խնդիրներ հեռու պիտի
մնան մեր սրտանկներէն, անկախ մեր ար-
տաքստիկը գաղափարներուն մէջ: ու եւ
արտաքին ներգործութիւն չպիտի վարէ
կող, նոյն իսկ մեր թիւրթիկ ապահով
ստեղծութեան յատկութեամբ այն երկու
միլիոն զորս մը սրտազարութեանը տակ
զիտը մեծատնային անձնը նոյնչափ
պիտի կարենան աղղիլ մը վրայ, որչափ
մեր օր եւ է պարզ ընթերցողը: Այս ու-
ղերուն վրայ Տօքթ. Լուկերին թիւրթիկ
գործունեայ ու ընկերակալական, Տօքթ.
Յալալի, կը պատկանէ: «Եթէ ձեր
թիւրթիկները հաստատն ձեր ընտանի-
քին իսկամը եղած պիտի ըլլան, զան
ձեզի 2,000,000 քորս հայթայթող այդ
մեծատնային անձնը:

յաշիւին հակառակն ուսումնական բարձ-
րանալ եւ իր կարող հաշուադէտներ ի
ու լի վստահութեան կը դրուեն դրամա-
տանց անօրինակներէն, որոնք անշաղի ան-
հոգ կերպով, առանց հակադրի, կը թո-
ղան, որ խաղան միլիոններու հետ:

Իրեւնք արդեօք, թէ եկեղեցի, Լէն-
տրեպոլսկի միլիոններուն այդ նոր իւրա-
ցեցողը Հրեայ մըն էր անձնատապան եղաւ,
բայց ո՞վ գիտէ հոգ ալ խոնճարակութեան
միլիոն գերմանացի եւ 100 միլիոն ալ գեր-
մաներէն գիտող տարրին: Վերջը ո՛ր եւ
քաղաքականութեամբ չպիտի զբաղէր,
կուսակցական խնդիրներ հեռու պիտի
մնան մեր սրտանկներէն, անկախ մեր ար-
տաքստիկը գաղափարներուն մէջ: ու եւ
արտաքին ներգործութիւն չպիտի վարէ
կող, նոյն իսկ մեր թիւրթիկ ապահով
ստեղծութեան յատկութեամբ այն երկու
միլիոն զորս մը սրտազարութեանը տակ
զիտը մեծատնային անձնը նոյնչափ
պիտի կարենան աղղիլ մը վրայ, որչափ
մեր օր եւ է պարզ ընթերցողը: Այս ու-
ղերուն վրայ Տօքթ. Լուկերին թիւրթիկ
գործունեայ ու ընկերակալական, Տօքթ.
Յալալի, կը պատկանէ: «Եթէ ձեր
թիւրթիկները հաստատն ձեր ընտանի-
քին իսկամը եղած պիտի ըլլան, զան
ձեզի 2,000,000 քորս հայթայթող այդ
մեծատնային անձնը:

ՈՒՍԱՅԱՅՑ ԲՐՈՆԻԿ

(ԲՐԱԿԱՅՈՒՆՈՒԹԻՒՆ «ՄԱՐԵՆԵՐ»)

ԺԻՂՈՒՄ, 15 Մեպեմբեր

Մարդաբանքը մի առաւ զարգում
կարողութեան եւ... «Վեր սահմանները չէ
Պարսից ճողի անհրաժեշտութեան զիտ
անաղարտ ձեկթիւնին մը կերպարանա-
վորուած՝ հուսկ օւրինմ կը խաբէ դարձեալ
քեզ:

Այսպէս քրիստոնեայ-ընկերակալական-
ներու հանդէմ Հրեաները ստեղծու են
«Ժողովրդային ընկերակալական» (social-
democrate) շարժարարներով աշատախո-
սական կերպով խորութեամբ, անգունակ
միայն սկզբունքի համար պայքարող աշ-
խա տարրին մաքուր գաղափարները: Ժո-
ղովրդային ընկերակալականութեան կու-
սակցիներուն ստուար մասը հրեայ են. ա-
տուր գիտնալ ժողովրդային ամէն խաղի
կացութեան եւ արտադրութեան օգ-
տուիլ, եւ մինչ ինքզինքնին մէջ կողմն
գործարար գաղափարներ ինքնակալ բարե-
գիւսութեան նպատակն ու շատագուր
ընտանեւ, անկէ խոյր գործարանատէր
կամ մեծատնային վաճառարները բան-
ուորին աղքատութիւնը եւ օրտախիկ մը
ճանաչող անխուստիկ հակադրութիւնը
չարձադրելով՝ անոր ըրուէ կը ստանալ
Երեւոյ. Ժողովրդին մէջ կամ քաղաքակ-
տանկան նիստերուն մէջ արեւ մը ձեռք
անցնելու համար:

Մօտ օրերուն կատարուիլ առաջին
փորձ

